

Марина Ліпатова
ORCID: 0000-0002-6410-1762

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

TO THE PROBLEM OF FORMATION OF INTERCULTURAL COMMUNICATION OF FOREIGN STUDENTS

Інтернаціоналізації освіти і збільшення контингенту іноземних студентів є актуальним завданням на сучасному етапі розвитку системи освіти України. Варто зазначити, що з кожним роком все більше іноземних громадян прагнуть здобути вищу освіту в Україні. Іноземні студенти є дуже важливими для освітньої системи України, по-перше, через підвищення академічного престижу та фінансових переваг для вищів і держави в цілому. По-друге, вони збагачують культуру закладу вищої освіти своїм культурним і етнічним досвідом, а це допомагає українським студентам розвивати своє міжкультурне сприйняття та навички роботи з інтернаціональним суспільством.

Після приїзду до України іноземці проходять складний процес адаптації до нових умов життя у таких аспектах:

- як представники своєї культури із властивими їй особливостями, традиціями, звичаями, стереотипами поведінки та системою цінностей;
- як особистості з певними психофізіологічними особливостями;
- як об'єкти впливу нового етно- і соціокультурного оточення.

Проблема адаптації є багатосторонньою і стосується усіх аспектів життя людини. Адаптаційний процес має складну структуру і є взаємодією різних видів адаптації (психологічної, соціальної, міжкультурної, побутової та ін.), які тісно пов'язані з подоланням культурного і мовного бар'єру. Актуальність проблеми психологічної адаптації визначається тим, що адаптаційні процеси, які здійснюються на інших рівнях, залежать саме від успішності психологічної адаптації. Її референтними показниками є відсутність або низький рівень тривожності, високий рівень самооцінки, взаємодія особистості або соціальної групи із соціальним середовищем, під час якої здійснюється узгодження вимог і очікувань соціальних суб'єктів з їхніми можливостями і реальністю соціального середовища.

Міжкультурну адаптацію розглядають як важливу соціальну проблему. На думку дослідників, міжкультурна адаптація – це єдність соціальної та психологічної інтеграції іноземця в нову культуру, поступове прийняття її норм, цінностей, зразків поведінки. Поняття соціальної інтеграції охоплює освітній, етнокультурний рівень і соціально-побутові умови, а психологічну інтеграцію утворюють потреби і мотивація, структура особистості і

.....
толерантність. На початковому етапі навчання для розвитку основ спілкування викладач мовної підготовки обов'язково повинен враховувати міжкультурні відмінності, а також етнічні та соціальні поведінкові норми представників різних культур. Важливим завданням викладача є навчити студентів-іноземців міжкультурному спілкуванню, допомогти подолати бар'єри при соціалізації та культурній адаптації.

Ми живемо в умовах глобалізованого світу, посилення міжкультурної взаємодії і міжнаціональних контактів. Студентське середовище – це одна з найбільш інтенсивних зон таких контактів, оскільки саме в університеті зустрічаються представники найрізноманітніших етнічних груп, вступають у контакт різні системи світосприйняття та світорозуміння. Саме в результаті цих контактів у багатьох студентів закріплюються стереотипи міжетнічного сприйняття і поведінки, тому в цілому студентський вік є вирішальним періодом формування етнічної та міжкультурної самосвідомості.

Початок студентського життя для багатьох іноземних громадян стає справжнім життєвим випробуванням. Їм необхідно не тільки вивчати досить складну іноземну мову, а й пристосовуватися до життя в іншій країні: до її культури, традицій, існуючій системі правових і соціальних цінностей, побутовим умовам. Тому перед викладачем української мови як іноземної постає завдання не лише навчити іноземних студентів мові на рівні, необхідному для здобуття подальшої освіти, але й допомогти їм адаптуватися до умов нових соціокультурних реалій, передусім до нових ціннісних орієнтирів, норм поведінки, традицій, сформуванню позитивне сприйняття нового для них соціально-культурного середовища. Міжкультурна комунікація відіграє важливу роль. Міжкультурна комунікація – це процес взаємозв'язку та взаємодії представників різних культур. Це «специфічна суб'єкт-суб'єктна взаємодія, в якій відбувається обмін інформацією, досвідом, уміннями й навичками носіїв різних типів культур». Міжкультурну комунікацію розглядають як поліфункціональне явище, яке містить норми і принципи комунікативної поведінки в середовищі іншої культури.

Відносини в процесі міжкультурної комунікації вимагають високого розвитку етнополітичного усвідомлення і мислення, почуттів, толерантне ставлення до іншої культури, до національних звичаїв, традицій. При цьому важливим є знання історії та культури народів, вміння вести міжкультурний діалог, толерантність по відношенню до представників інших націй, вміння коректно вести дискусію, відстоювати і пропагувати свої переконання.

Включення студентів у зону позитивного міжнаціонального спілкування і відносин, що будуються на принципах толерантності і морально-відповідальної залежності сприяють формуванню культури міжособистісного спілкування, розширенню перспектив міжкультурного діалогу.

Джерела та література

1. Бакіров В.С., Ушакова Н.І., Хижняк Л.М. Міжкультурна комунікація в університеті: Історичний досвід і виклики сучасності. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». 2017 Вип. 39.
2. Дирда І.А. Проблема міжкультурної комунікації в освіті. Педагогічний процес: теорія і практика. 2014. Вип. 1.